

УДК 373. 5.091

DOI: [https://doi.org/10.63437/3083-6433-2025-2\(35\)-15](https://doi.org/10.63437/3083-6433-2025-2(35)-15)

Демиденко Єгор,

аспірант,

м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0009-0006-6250-7431>

МОТИВАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ АКАДЕМІЧНИХ ЛІЦЕЇВ

Анотація.

У статті розглянуто питання, що пов'язані з аспектами мотивації та її значущості у використанні результатів навчання учнів академічних ліцеїв, які навчаються за природничим профілем. Окреслено низку чинників, що впливають на актуалізацію мотивів та їхнє значення в діяльності учня. Зазначено, що навчання обдарованих учнів академічних ліцеїв тісно пов'язано з потребами використання результатів навчання, завдяки активізації соціально-економічних мотивів.

У дослідженні висвітлено проблеми мотивації як дієвого засобу використання навчальних досягнень учнів, які володіють системою академічних знань, та їх творчого застосування в практичній діяльності. Особливу увагу зосереджено на соціальних та економічних мотивах, що мають значення для учнів природничого профілю навчання.

Автор акцентує на значущості мотивації та її залежності від загальних і конкретних цілей, індивідуальних особливостей учнів старшого шкільного віку, розумового розвитку та пізнавальних можливостей здобувачів освіти, їхньої готовності до оволодіння знаннями підвищеного рівня складності та мотивації до їх використання.

Ключові слова: академічний ліцей; мотивація; розвиток; профільне навчання; обдаровані учні; соціальні та економічні чинники.

У сучасних умовах трансформації освітнього простору та потреб прискореного соціально-економічного розвитку України гостро постає проблема активного використання здобутих знань молодого покоління.

У Державному стандарті базової середньої освіти зазначено, що «метою освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їхньої соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти чи здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних і культурних цінностей українського народу» [1]. Зазначені цілі досягаються шляхом реалізації відповідних освітніх програм, що передбачають розвиток соціальної та економічної мотивації, інтересів до активного використання набутих знань і компетентностей здобувачів освіти академічних ліцеїв.

Сучасні принципи, орієнтири та цінності української освіти зумовлюють необхідність уважного ставлення до індивідуальних здібностей і творчих нахилів учнів. Врахування інтересів і здібностей учня є підґрунтям особистісно орієнтованого навчання. Визначити, підтримати та сприяти розвитку індивідуальних якостей, підготувавши майбутнього випускника до самостійного життя – усе це відповідальне й суспільно значуще завдання [2, с. 42].

З огляду на це, перед освітньою системою постає завдання підготовки інтелектуально обдарованої молоді до взаємодії з динамічним соціальним та економічним середовищем. У цьому контексті важливого значення набувають проблеми мотивації інтелектуально обдарованих учнів до використання результатів навчання.

Це означає, що в сучасному світі, де економічні процеси відіграють важливу роль у різних сферах життя, у молодого покоління необхідно формувати мотиви до успішного використання

здобутих знань. Це є особливо актуальним для інтелектуально обдарованих учнів, які мають високий потенціал впливати на розвиток економічних процесів країни в майбутньому. Загалом можна стверджувати, що в нинішніх соціально-економічних умовах важливого значення набуває мотивація як важливий компонент освіти. Від мотивації здобувача освіти залежить його успішність, глибина та міцність знань, бажання і здатність навчатися протягом усього життя.

У сучасних умовах реформування української освіти проблема мотивації навчальної діяльності набуває особливої актуальності та стає одним із пріоритетних напрямів дослідження. Зазначене вимагає нових підходів до організації освітнього процесу, спрямованого на підготовку учнів академічних ліцеїв до мотивованого вибору навчальних програм та усвідомленої орієнтації на соціальні та економічні чинники, що викликає посилену увагу науковців. Про це свідчать висновки дослідників щодо ролі та значущості мотивації, що позначається на якості підготовки учня до усвідомленого використання знань. Такі твердження знаходимо в наукових працях Н. П. Коваленко, С. В. Пономаренко, Г. Д. Поспелова, О. Л. Шерстюк та ін. Поняття «мотивація навчальної діяльності» вони трактують як комплекс зовнішніх спонукань, індивідуальних прагнень і раціональних доводів, що визначають прийняття людиною аргументованого рішення про продовження навчальної діяльності; персоніфікований процес формування внутрішньої готовності до прийняття такого рішення, обумовленого соціальними обставинами й особистісними якостями людини, що визначає і стимулює її навчально-пізнавальну активність [6].

Проблемам мотивації присвячені публікації зарубіжних психологів, у яких наголошується на певних характерних особливостях цієї дефініції, що розглядається як дієве джерело активності, про що зазначається в дослідженнях З. Фрейда, Д. Брауна, Б. Фрієра, І. Фарбера та ін.

Мотивація до навчання, що формується свідомо, розглядається як результат взаємодії зовнішніх впливів (сімейного та соціального середовища) і внутрішнього, усвідомленого чи частково неусвідомленого ставлення людини до цих впливів. Вона зумовлюється її життєвими установками, прагненнями та інтересами, що безпосередньо впливають на характер мотивації. Згідно з висновками дослідників мотиви поєднані з метою утворюють певний вектор діяльності, що визначає її напрям, а також величину зусиль, яких докладає суб'єкт у процесі її виконання. Цей вектор відіграє роль системоутворювального фактора, що організовує всю систему психічних процесів і станів, які формуються в ході діяльності старшокласників [4].

З позиції психології мотивацію розглядають як комплекс спонукальних чинників, що визначають активність особистості, до яких належать мотиви, стимули, ситуативні чинники, потреби, що детермінують поведінку людини. Мотиваційна сфера будь-якої діяльності виконує низку функцій, а саме: спонукальну (викликає активність людини до діяльності); спрямовувальну (визначає характер мети в діяльності); регульовальну (визначає ціннісні орієнтації, мотиви діяльності) [5].

Широко відомими є зарубіжні теорії мотивації. Зокрема А. Маслоу вважав, що людські потреби мають ієрархічну структуру, де найпершими (базовими) виступають фізіологічні потреби. Далі людина прагне до забезпечення безпеки, потім – до спілкування, дружби, пошани й самоповаги. Найвищим щаблем цієї ієрархії науковець визначав потребу в самоактуалізації. Отже, мотивація постає складним процесом, що поєднує різні чинники, серед яких провідне місце займає внутрішня мотивація, що формується в самій людині та визначає її значущу та результативну діяльність [3].

Фахівцями у галузі психології особистості встановлено, що комплекс зовнішніх умов мотивує активність індивіда і визначає її спрямування, що передається від батьків, друзів, педагогів та оточення. Серед характерних ознак зовнішньої мотивації є стимул навчання, який спонукає учня до посиленої діяльності, своєрідний зовнішній поштовх, а для внутрішньої – мотив, усвідомлене внутрішнє спонукання до дії.

Науковці вважають, що особливості формування позитивної мотивації як чинника успіху навчальної діяльності школярів, необхідно враховувати кожному вчителю, якщо він хоче працювати відповідно до нової філософії освіти, що розглядає учня як суб'єкт процесу навчання. Причому розрізняють поняття внутрішньої та зовнішньої мотивації навчання. Для зовнішньої мотивації характерним

є стимул навчання, тобто засіб, що спонукає учня до посиленої діяльності, своєрідний зовнішній поштовх, а для внутрішньої – мотив, тобто усвідомлене внутрішнє спонукання до дії [6, С. 3].

Окрім того, у цьому процесі потрібно враховувати значущість соціально-економічних мотивів та їхній вплив на особистість.

Соціальні мотиви у широкому розумінні, це насамперед прагнення бути корисним суспільству, безпосередньо брати участь у його розвитку, робити внесок у створення середовища та умов шляхом здобуття якісних знань. До соціальних мотивів вужчого характеру належать: прагнення знайти своє місце в колективі, здобути авторитет, лідерські позиції, бажання бути визнаним.

Економічні мотиви: забезпечення добробуту завдяки здобуттю знань, які дають змогу отримати вищу посаду, кращу роботу, що призводить до фінансової стабільності та покращення матеріального становища. Економічні мотиви досить часто пов'язані з інтересом, знаннями, компетентностями, високою підготовкою учнів до подальшого навчання.

Про значущість економічних знань, що здобуваються учнями у закладах загальної середньої освіти свідчать дослідження таких відомих вчених, як Н. Дембицька, К. Ковальова, В. Ковальов, В. Кулішов, І. Пронікова, Т. Смовженко та ін. [7]. Проте сьогодні проблема використання результатів навчання на основі соціально-економічних мотивів висвітлена недостатньо. Зосередимо увагу на соціально-економічних мотивах використання результатів навчання учнів академічних ліцеїв природничого спрямування.

Соціально-економічні мотиви розвитку знань охоплюють прагнення особистості здобувати знання для суспільного блага, для забезпечення свого добробуту та кар'єрного зростання, а також для підвищення свого соціального статусу та здобуття певного авторитету в соціальному середовищі. Зазначені мотиви спонукають до активної пізнавальної діяльності, формування економічного мислення для задоволення потреб як самого індивіда, так і його становлення в подальшому житті.

Економічне мислення – це специфічний процес пізнання економічної реальності, діяльність економічної свідомості, що спрямована на пізнання та відображення економічних відносин, потреб й інтересів, через прояв людиною економічної поведінки.

Варто зауважити, що в старшій школі вивчення економіки переважно спрямоване на розвиток економічного мислення, формування вмінь знаходити і критично оцінювати економічну інформацію, аналізувати і систематизувати отримані знання, формувати досвід застосування отриманих знань, умінь і навичок для вирішення типових завдань у сфері економічних відносин, формувати відповідальність за прийняття економічних рішень [8].

Водночас економічне мислення є суб'єктивним явищем, що безпосередньо пов'язане з економічним життям суспільства як його органічна частина. Мотиваційний складник економічного мислення людини виражає її ставлення як суб'єкта до об'єкта пізнання, до завдань, які вона виконує, забезпечує готовність до аналізу, осмислення соціально-економічних явищ, спрямовує економічну свідомість на сучасність, суперечності та окремі прояви цієї свідомості у властивій їй системі зв'язків. Економічне мислення – це структурний елемент мислення людини взагалі. Зміст економічного мислення людини зумовлений типом наявних суспільних відносин (економічних, соціальних, політичних і культурних), умовами її життя, місцем у соціальній структурі [6; 8].

З огляду на те, що суб'єктом економічного мислення є особистість з високими інтелектуальними здібностями, яка володіє комплексом таких якостей:

- науковість, що сприяє сприйняттю та усвідомленню економічних процесів і ставлення до них на основі наукових знань про економіку, її закони, вплив на життя;
- гнучкість, що забезпечує здатність орієнтуватися в будь-якій ситуації, уміння враховувати обставини, нові явища та процеси; уміння змінювати програмні цілі діяльності, сприймати нові погляди та ідеї;
- реалістичність як здатність адекватно сприймати наявні економічні відносини та відповідно діяти. Реалістичність проявляється в оцінюванні результатів діяльності, розумінні процесів, що відбуваються й очікуються внаслідок виконання завдань, розробленні перспективних планів тощо.

Мотивація навчальної діяльності в умовах трансформацій в українській освіті набуває особливої актуальності. Це вимагає нових підходів до організації підготовки учнів академічних ліцеїв, зокрема дієвої мотивації до використання набутих знань.

У формуванні розвиненої особистості академічних ліцеїв природничого спрямування важливу роль відіграють соціальні та економічні мотиви, які слугують підґрунтям для активного використання результатів навчальної діяльності.

З огляду на це, актуальність зазначеної теми зумовлена необхідністю визначення чинників, що впливають на формування соціально-економічних мотивів для використання результатів навчання здобувачів освіти в умовах академічного ліцею. На нашу думку, потрібно окреслити мотиваційну сферу учнів та її вплив на результати навчання та успішність, а також використання знань у подальшому професійному виборі за умови, що навчальний процес безпосередньо пов'язаний з формуванням мотивації і стимулів використання здобутих результатів навчання.

Таким чином, постала потреба з'ясувати мотиви, які, на думку учнів академічних ліцеїв, спонукають навчатися шляхом опитування (*табл. 1*).

Таблиця 1

Опитувальник щодо мотивів (для здобувачів освіти)

№	Твердження	Так	Ні
1	Я навчаюся тому, що це мій обов'язок		
2	Я навчаюся тому, бо цього від мене вимагають мої вчителі		
3	Я навчаюся тому, бо цього від мене вимагають мої батьки		
4	Я навчаюся тому, що не хочу бути аутсайдером у класі		
5	Я навчаюся тому, що остерігаюся негативного ставлення до мене з боку однокласників		
6	Я навчаюся тому, що мені хочеться якомога більше знати		
7	Я навчаюся тому, що у процесі навчання розвиваю свій інтелект		
8	Я навчаюся тому, що у процесі навчання розвиваю свої вольові якості		
9	Я навчаюся тому, що в майбутньому хочу присвятити себе духовному виробництву		
10	Я навчаюся тому, що це моя психічна потреба		

За результатами проведеного опитування (*табл. 1*), серед суттєвих мотивів навчання учні визначили такі: особистісний розвиток, інтерес, результат діяльності; бажання в майбутньому стати кваліфікованим фахівцем; потреба в пізнанні нового, розвиток та зростання інтелекту. Зокрема формування мотивації учнів до використання результатів навчання сприяє посиленню інтересу до засвоєння навчального матеріалу з предметів природничого циклу, їхнього змісту, добору та використанню дієвих методів навчання, застосуванню сучасних інтерактивних технологій, що буде стимулювати та посилювати використання результатів навчання, а також чинити позитивний вплив на зорієнтованість учнів ліцею на розвиток технічних і технологічних умінь та їхню реалізацію.

Мотивація навчальної діяльності є важливою умовою для ефективної організації та здійснення навчального процесу. Провідним чинником, що впливає на мотивацію до навчання, є оволодіння знаннями, уміннями та навичками, які надалі впливають на якість професійного вибору та подальшого професійного становлення. Загалом орієнтація на використання навчальних досягнень актуалізує ефективність використання освітніх ресурсів, удосконалення організації процесу навчання, удосконалення технологій та впровадження нових методик.

У здобувачів освіти академічного ліцею чітко проявляються мотиви саморозвитку, самовдосконалення, що розвиваються на основі навчальних досягнень. Зазначені мотиви сприяють тому, що учні прагнуть успішно здобувати знання, розв'язувати складні завдання, посилювати увагу самоосвіті, долати труднощі для досягнення високих результатів навчання.

У процесі дослідження передбачено з'ясувати, уточнити, розширити перелік чинників, що впливають на розвиток мотивації учнів академічних ліцеїв до використання результатів навчання. Для цього виникає потреба у визначенні найбільш впливових факторів, що впливають на

формування мотивації академічно обдарованих учнів та виявлення чинників, які, на думку учнів академічних ліцеїв, позитивно позначаються на результатах навчання.

Одним зі шляхів формування мотивації учнів до знань є створення системи впливів та умов, що забезпечують позитивне ставлення до набутих знань та їх послідовного використання. Важливими мотивами навчання такої категорії здобувачів освіти зокрема є особистісний інтерес до предмета, його змісту, значущість для майбутньої професії, потреба в пізнанні нового, результативність дій тощо.

Перспективність вивчення профільних навчальних предметів для учнів полягає в можливості їх використання та впливу на саморозвиток, самореалізацію, розширення світогляду, досягнення успіху, самостійності та незалежності. Важливість здобутих знань та їх вагомість підтверджується результативністю.

Також важливо врахувати, як учні розуміють поняття «мотив» та які, на їхню думку, чинники спонукають їх навчатися на межі інтелектуальних можливостей і позитивно впливають на їхню мотивацію до навчання.

У цьому контексті одним з ефективних методів формування мотивації та стимулювання інтересу до навчання є:

- прояв поваги та визнання учня як особистості, яка готова до засвоєння нових знань;
- забезпечення сприятливого морально-психологічного середовища для використання результатів навчання;
- використання креативних форм і методів організації навчального процесу;
- диференціація завдань відповідно до потреб і рівня готовності учня до їх виконання.

Одним зі шляхів формування мотивації учнів до знань є врахування системи впливів і створення умов, що забезпечують високий рівень набутих знань та їх ефективного та послідовного використання.

Як уже зазначалося, головну ідею мотиваційних процесів науковці пов'язують з проблемами використання набутих знань, що слугують засобом становлення й розвитку соціальної та економічної компетентності учня.

Вивчення соціально-економічних мотивів використання результатів навчання є важливим складником освітнього процесу, оскільки діяльність будь-якого вчителя визначається його прагненням та життєвою необхідністю підвищувати рівень мотивації учнів до практичного застосування здобутих знань. У цьому контексті важливим є процес використання навчальних результатів, що посилюють інтерес і прагнення учнів ефективно використовувати здобуті знання, досягаючи поставленої мети. З огляду на це, значну роль відіграють сформовані мотиви опанування нових знань учнів академічних ліцеїв, які слугують стимулом до опанування змісту навчання, який передбачений навчальним планом закладу освіти.

Для з'ясування зв'язку навчального плану ліцею з навчальними пріоритетами здобувачів освіти передбачено поставити такі запитання:

- Яка структура навчального плану закладу освіти застосована?
- Які повноваження закладів освіти (ліцеїв) під час формування навчального плану?
- Чим різняться навчальні плани різних академічних ліцеїв?
- Які пріоритети визначено в змісті навчального плану академічного ліцею?
- На скільки враховано вплив навчальних пріоритетів закладу освіти на освітні пріоритети учнів?
- Які механізми адаптації навчального плану академічного ліцею до освітніх пріоритетів учнів застосовуються?

Для мотивації здобувачів освіти в академічних ліцях важливо актуалізувати цінність результатів використання знань для їхнього майбутнього, створювати відповідне навчальне середовище, використовувати сучасні методи навчання та враховувати інтереси та цілі здобувачів освіти.

Отже, проблема мотивації учнів до використання навчальних досягнень у системі академічних ліцеїв узгоджена з освітньою політикою в Україні, зокрема в аспектах інноваційної освіти та розвитку обдарованої молоді, що закріплено в Законі України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII [10] та інших нормативно-правових документах.

Головне завдання сучасної освітньої системи полягає в тому, щоб не лише створити умови для здобуття знань і вмінь, а виховати людину, яка здатна критично мислити, приймати рішення, виробляти свою життєву позицію, розвивати власний світогляд, ставлення до себе інших, уміня використовувати здобуті знання для досягнення поставлених цілей.

Мотивація як провідний фактор регуляції активності особистості, її поведінки та діяльності являє собою виключний інтерес для всіх людей. Мотивація навчальної діяльності в умовах сучасних перетворень в українській освіті постає однією з пріоритетних проблем. Її розв'язання вимагає нових підходів до організації підготовки учнів академічних ліцеїв, особливо дієвої мотивації до використання набутих знань.

Таким чином, варто наголосити, що важливе значення мають не лише високий рівень знань, а й мотиви їх застосування в діяльності здобувача освіти. Учень має усвідомлювати результати своєї праці, які проявляються в різних життєвих ситуаціях, причому мотивація є необхідною умовою для досягнення поставлених цілей та суспільно значущих результатів.

Використані літературні джерела

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 верес. 2020 р. № 898. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/.
2. Топузов О. М. Освітня сфера України: національні пріоритети, проблеми і перспективи: монографія. Серія «Наукова школа». Київ: Педагогічна думка, 2024. 208 с.
3. Maslow A. H. A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*. 1943. 50. P. 370–396.
4. Ломов Б. Ф. Методологічні і теоретичні проблеми психології. URL: <https://libarch.nmu.org.ua/handle/GenofondUA/59157>.
5. Грущенко С. І. Мотивація як фактор успіху навчальної діяльності / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди наукова бібліотека, вступ. ст. та бібліограф. ред. Неудачина Т. І., відп. ред. Коробкіна О. Г. Харків: ХНПУ, 2019. 40 с.
6. Коваленко Н. П. Пономаренко С. В. Поспелова Г. Д. Шерстюк О. Л. Мотивація навчальної діяльності як запорука успішної професійної підготовки студента. *Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти*: матеріали 50-ї наук.-метод. конф. викладачів і аспірантів (Полтава, 26–27 лют. 2019 р.). 2019. С. 13–16.
7. Кулішов В. С. Основні передумови економічної освіти у школах технологічного профілю навчання. Електронний ресурс. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2014. Вип. 43 С. 196–203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2014_43_39.
8. Ковальова К. І. Ковальов В. В. Методика викладання економіки в школі: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2012. 184 с.
9. Назаренко Т. Г. Концепція економічної освіти в гімназії та ліцеї України. Київ: Педагогічна думка. 2020. 38 с.
10. Про освіту: Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2145-19>.

References

1. (2020). Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 veres. 2020 r. № 898 [State standard of basic secondary education] (Postanova Cabinet of Ministers of Ukraine. No. 898, September 30, 2020) Retrieved from: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ [in Ukrainian].
2. Topuzov, O. M. (2024). Osvitnia sfera Ukrainy: natsionalni priorytety, problemy i perspektyvy [The educational sphere of Ukraine: National priorities, problems and prospects]. Kyiv. 208 p. [in Ukrainian].
3. Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50, 370–396.
4. Lomov, B. F. (n.d.). Metodolohichni i teoretychni problemy psykholohii [Methodological and theoretical problems of psychology]. Retrieved from: <https://libarch.nmu.org.ua/handle/GenofondUA/59157> [in Ukrainian].
5. Hrushchenko, S. I.; Korobkina O. H. (Ed.) (2019). Motyvatsiia yak faktor uspiikhu navchalnoi diialnosti [Motivation as a factor of success in educational activity]. Kharkiv. 40 p. [in Ukrainian].

6. Kovalenko, N. P., Ponomarenko, S. V., Pospelova, H. D., & Sherstiuk, O. L. (2019). Motyvatsiia navchalnoi diialnosti yak zaporuka uspishnoi profesiinoi pidhotovky studenta [Motivation for learning activities as a guarantee of successful professional training of a student]. *Suchasnyi pidkhdid do vykladannia navchalnykh dystsyplin v konteksti pidvyshchennia yakosti vyshchoi osvity – Modern approach to teaching academic disciplines in the context of improving the quality of higher education*. Poltava. P. 13-16. [in Ukrainian].
7. Kulishov, V. S. (2014). Osnovni peredumovy ekonomichnoi osvity u shkolakh tekhnolohichnoho profilu navchannia [Main prerequisites of economic education in technological profile schools]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly – Pedagogics of Higher and Secondary School*, 43, 196-203. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2014_43_39 [in Ukrainian].
8. Kovalova, K. I., & Kovalov, V. V. (2012). Metodyka vykladannia ekonomiky v shkoli [Methods of teaching economics at school]. Kyiv. 184 p. [in Ukrainian].
9. Nazarenko, T. H. (2020). Kontseptsiiia ekonomichnoi osvity v himnazii ta litsei Ukrainy [The concept of economic education in gymnasium and lyceum of Ukraine]. Kyiv. 38 p. [in Ukrainian].
10. (2017). Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05 veres. 2017 r. № 2145-VIII [On education: Law of Ukraine, No. 2145-VIII, September 5, 2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2145-19> [in Ukrainian].

Demydenko Yehor,

PhD Student,

Kyiv, Ukraine

MOTIVATION AS A MEANS OF UTILIZING LEARNING ACHIEVEMENTS OF ACADEMIC LYCEUM STUDENTS

Summary.

The article addresses issues related to motivation and its significance for the use of learning outcomes by students of academic lyceums specializing in the natural sciences. It identifies a number of factors that influence the actualization of motives and their role in students' educational activity. It is noted that the education of gifted students in academic lyceums is closely linked to the need to apply learning outcomes through the activation of socio-economic motives.

The content of the article highlights motivation as an effective means of leveraging students' academic achievements – particularly those of learners who possess a well-formed system of academic knowledge and are capable of creatively applying it in practical activities. Special attention is paid to social and economic motives that are especially significant for students pursuing a natural-science educational track.

The author emphasizes the importance of motivation and its dependence on general and specific educational goals, individual characteristics of older school-age students, the level of their intellectual development and cognitive abilities, readiness to master knowledge of increased complexity, and motivation to apply this knowledge in practice.

In examining socio-economic motives for the use of learning outcomes, the author identifies key components of the educational process, noting that the orientation of a teacher's actions is largely determined by the aspiration and urgent need to enhance students' motivation to use the results of their learning.

Thus, motivation is viewed as a leading factor in regulating an individual's activity, behavior, and performance, and as a phenomenon of exceptional relevance. In the context of ongoing transformations in Ukrainian education, motivation for learning activities becomes one of the priority issues. This, in turn, necessitates new approaches to organizing the education of academic lyceum students – particularly the development of effective social and economic motivation that stimulates the practical use of learning outcomes.

In conclusion, the author argues that not only a high level of knowledge is important, but also the motives that guide the use of this knowledge in students' activities. Learners should be able to perceive the results of their work as meaningful in various life situations; at the same time, motivation is a necessary condition for achieving set goals and socially significant outcomes.

Keywords: academic lyceum; motivation; motivation development; learning motives; gifted students; social and economic motives.

Прийнято 2 жовтня 2025 року. Затверджено 28 листопада 2025 року